

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

DUBY SMALONE

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

„Dziewczyna duby smalone bredzi, a gmin rozumowi bluźni” – szydził z dziewczeczki zaopatrzonego w „oko i szkiełko” starzec – mędrzec w „Romantyczności” Adama Mickiewicza (po to, byśmy mogli poznać manifest poetycki samego autora poematu: „Czucie i wiara silniej mówi do mnie | niż mędrca szkiełko i oko. | Martwe znasz prawdy, nieznane dla ludu, | Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskerce; | Nie znasz prawd żywych, nie obaczysz cudu! | Miej serce i patrzaj w serce!”).

W słownikach DUBY SMALONE to ‘brednie, głupstwa’ i powszechnie uważa się, że to właśnie sam wieszcz stworzył ten XIX-wieczny neosemantyzm. To znaczy, nie tyle wymyślił wyrażenie, ile nadał mu nowe znaczenie. Ponoć wcześniej zwrot PLEŚĆ DUBY SMALONE oznaczał ‘robić coś nadaremnie, wykonywać pracę bezowocną; być pozbawionym szans na powodzenie’. Jak dowodzą niektórzy etymologowie, SMALONYMI DUBAMI – całkiem nieprzebieżnie – nazywano bowiem okopane, opalane kijki dębowe (w gwarach i dialektach wschodnich nazwa DĄB miewa postać [dub]), z których nie dało się niczego wypleść, bo dębina jest twarda, niepodatna na gięcie i mało elastyczna, znajduje więc zupełnie inne zastosowanie. To wszakże tylko hipotezy – brak naukowych dowodów na najdawniejsze znaczenie DUBÓW SMALONYCH, brak bowiem wczesnych poświadczeń tekstowych tego połączenia. Możliwe zatem, że dywagacje na temat pochodzenia DUBÓW SMALONYCH to – nomen omen – jeno duby smalone...